

Vélelmezett megbocsátás az özvegyi jogra való érdemtelenségnél. A budapesti kir. Itéltőtábla 10. tanácsa, mint felülvizsgálati bíróság a két alsófoku bíróság egybehangzó ítéletének megváltoztatásával elutasította a felperest 15 évi ágyassági viszony folytán előállott érdemtelenségre alapított, az alperesnek özvegyi haszonélvezeti jogtól való megfosztása iránt indított keresetével.

Indokolása ezen ítéletnek az, hogy felperes azon magatartását, mely szerint 15 évig nem érvényesítette jogát, megbocsátásnak kell tekinteni.

A m. kir. Kuria 1905 május 31-én, felismerte az özvegyi jog tanában a régi szokásjog alapján létező ama ferde helyzetet, hogy míg az özvegyi fátyolt törvényes házasság miatt lehetővé özvegy elvesztette özvegyi jogon megillető haszonélvezetét, addig az általános erkölcsi szabályokba tüköző ágyassági viszonyt folytató özvegy asszony — jogszabály hiányában — továbbra is méltatlan élvezője maradt az örökgyógy vagyona hasznainak. Elvi jelentőségű ítéletében szakít a Kuria a régi joggyakorlattal. Az özvegyi jog megszüntésével az „öröklésre érdemtelenné válás“ három esetét kibővíti egy negyedik esettel, amidőn megszünteti az özvegyi haszonélvezetet azon a címen, hogy az özvegy férje halála után mással ágyassági viszonyba jutván, az özvegyi jogon alapuló haszonélvezetre érdemtelenné vált, mert az özvegyi jog, mint az erkölcsi alapokon nyugvó házasság folyománya, szintén erkölcsi alapokon nyugszik.

A m. kir. Kuria állandó gyakorlata által szokásjogunkba felvett ezen negyedik érdemtelenségi esetnek egy pozitív és egy negatív indoka szembevetendő és pedig: *a)* az erkölcsi alapon nyugvó házasság folyományaként jelentkező özvegyi haszonélvezeti jog csak a férj emlékét kegyelettel őrző és az örökgyógyhoz özvegyiségében is magát méltóan viselő özvegy asszonyt illesse meg; *b)* ne kényszerítessék az özvegy az erkölcsi alapot nélkülöző ágyassági viszonyra, hogy megtarthassa özvegyi jog címén megillető haszonélvezetét.

Szokásjogunknak az érdemtelenségre vonatkozó négy esete közül bármelyik feunforogván, az örökösök a rendes elévülés idején belül az érdemtelenség ellen keresetet indíthatnak. Különös, rövidebb elévülési határidőt a törvény sehöl sem említ.

Az érdemtelenség érvényesítése — az elévülést kivéve — csak egy esetben enyészik el; ez az egy eset pedig a megbocsátás.

A megbocsátásnak — amint jogszabályainkban olvashatjuk — érdemtelenséget megszüntető hatálya csak akkor van, ha az érdemtelenséget „az örökgyógy bebizonyítottan megbocsátotta“.

Szokásjogunknak ilyen definitioja mellett nem lehet közbömbös annak a vizsgálata: *a)* ki bocsáthat meg; *b)* hogyan kell történnie a megbocsátásnak.

A jogszabály szó szerint való értelmezése szerint a megbocsátásnak az örökgyótyól kell eredni. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy az érdemtelenség jó része éppen az örök-

hagyó halálával kapcsolatos, vagy a halál után következett be és így az örökhagyó nem is lehet abban a helyzetben, hogy megbocsáthasson; ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy az érdemtelenség érvényesítésénél az özvegy ellenőrzői a törvényes örökösök, meg kell állapítanunk, hogy az örökösök is megbocsáthatnak és az örökösök által történt megbocsátásnak is érdemtelenséget megszüntető hatálya van.

Amint — jogszabályaink értelmében — nem állapíthat meg a bíró hivatalból érdemtelenséget, hanem arra hivatkozni kell, azonképen nem lehet megbocsátást vélelmezni, mert a „megbocsátásnak érdemtelenséget megszüntető hatálya csak akkor van, ha azt az örökhagyó bebizonyítottan megbocsátotta“. A megbocsátás tehát olyan tényálladási elem, melyet állítani és bizonyítani kell.

Az özvegy által elkövetett érdemtelenség lehet egyszeri, melynek megbocsátása megszünteti annak jogi hatályát. Az érdemtelenséget megállapító cselekménynek a megbocsátás után való megismérlődése újabb érdemtelenségi ok, amely az elévülési időn belül érvényesíthető, vagy újból megbocsátható. Lehet az érdemtelenséget szülő cselekmény folytatólagos, mint pl. az ágyassági viszony. Ezen érdemtelenséget csak akkor lehet megbocsátani, ha az özvegy ezen állapotot megszünteti és ennek megszüntelése után következik a megbocsátás. Az ágyassági viszony fennállása alatt és éppen emiatt érvényesített érdemtelenséget nem lehet megbocsátottnak tekinteni azért, mert a viszonyt az örökösök éveken át túrték. A megbocsátásnak bebizonyítottanak kell lenni, már pedig a türés még nem megbocsátás. A türés csupán a joggal való nem élés és ennek az elévülési időn belül nincs jogmegszüntető hatálya.

Tévedett tehát a budapesti kir. Ifjéltábla 10. tanácsa, midőn nem találta megfoszthatónak a 15 év óta ágyassági viszonyban élő özvegyet özvegyi jogon alapuló haszonélvezetétől csupán azért, mert az örökös nem érvényesítette 15 évig az érdemtelenségre alapított jogát.

Ezen táblai döntés egyrészt visszafejlődést jelent az 1905 óta folytatott és az erkölcsi alap megerősítésére törekvő állandó bírói gyakorlattal szemben, másrészt az elévülési idő figyelmen kívül hagyása, a megbocsátásnak, mint ténynek állítása és bizonyítása helyett egy vélelem elfogadása — anyagi jogszabálysértés.

Dr. Vértés József.

Valorizáció váltóperben és váltóper után.

A Kuria gyakorlata szerint a felperes a váltóper során a váltón kívüli köztörvényi ügyletre a váltóval szemben vissza nem nyulhat és a váltóper keretében csupán a váltóban megalapozott jogi igényeket teheti kérés tárgyává. Ezen elvi alaphól kiindulva a felperes, ha a váltó nem szól kifejezetten effektív külföldi valutára és a fizetési hely Magyarország területén van és így magyar koronában eszközlendő a fizetés, nem hivatkoz-